

IZVJEŠTAJ O RADU SAVJETA ZA ZAŠTITU ŽIVOTINJA ZA 2018. GODINU

Vlada Crne Gore je na sjednici od 24. maja 2018. godine donijela Odluku o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja i ista je objavljena u "Službenom listu CG", br. 40/2018 od 22.6.2018. godine, a stupila je na snagu 30.6.2018. godine.

Savjet za zaštitu životinja (u daljem tekstu Savjet) je osnovan radi praćenja razvoja naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaganja načina poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori, davanja stručnih mišljenja po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente. Savjet čine predsjednik i šest članova. Jedan član Savjeta je predstavnik kojeg imenuje nevladin sektor. Sekretar Savjeta je imenovan od strane ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

Problem zbrinjavanja pasa lutalica je sve uočljiviji problem sa kojim se suočavamo na nivou Crne Gore. Od maja 2016. godine Crna Gora je uključena u projekat Međunarodne organizacije za zdravlje životinja (OIE), koji doprinosi regionalnoj kampanji radi podizanja svijesti o psima lutalicama, sa namjerom da se podigne nivo informisanosti javnosti. Takođe, podstaknutost za osnivanje Savjeta proistekla je iz sve češćih medijskih informacija o ujedima pasa, što je postavilo veliko pitanje odgovornosti vlasnika pasa, ali i ogromnih troškova koje plaćaju lokalne samouprave za nadoknade zbog prijava ujeda pasa lutalica, a koji se procjenjuju na više od pola miliona eura godišnje.

Cilj osnivanja Savjeta je traženje konkretnih reakcija i mjera, kojima će se doprinесе rješavanju problema nedovoljne zaštite dobrobiti životinja, sa posebnim osvrtom na pse lutalice, kao najaktuelnijim problemom u oblasti zaštite dobrobiti životinja.

Savjet treba da doprinесе kreiranju ambijenta za sistemsko i opšte prihvatljivo rješenje za dalje unaprijeđenje oblasti zaštite dobrobiti životinja na svim nivoima jer je briga o životinjama i dobrobiti životinja etičko, moralno i zdravstveno pitanje.

Savjet je u periodu od osnivanja održao šest sjednica Savjeta:

1. Prva sjednica Savjeta, održana je 27. juna 2018. godine u Podgorici. Pored članova Savjeta i sekretara, prisustvovao je i učestvovao u radu podpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja mr Milutin Simović.
2. Druga sjednica Savjeta, održana je 08. avgusta 2018. godine u Podgorici. Na sjednici su prisustvovali članovi Savjeta i sekretar.
3. Treća sjednica Savjeta, održana je 31. avgusta 2018. godine u Beranam, u okviru „Veterinarskih dana“ (naučnog skupa koji organizuje Veterinarska komora Crne Gore, tradicionalne svake godine). Pored članova Savjeta, sjednici je prisustvovao i učestvovao u radu podpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja mr Milutin Simović, kao i predsjednici ili predstavnici predsjednika svih lokalnih uprava Crne Gore i predstavnici komunalnih preduzeća iz više lokalnih uprava. Takođe, prisustvovali su i dekani veterinarskih fakulteta iz Beograda i Sarajeva, kao i podpredsjednik evropske komisije OIE-a (Međunarodne organizacije za zdravlje životinja).
4. Četvrta sjednica Savjeta, održana je 04.10.2018. godine u Podgorici, povodom Svjetskog dana zaštite životinja. Prisustvovali su članovi Savjeta i sekretar.
5. Peta sjednica Savjeta, održana je 09.11.2018. godine. Pored članova Savjeta i sekretara, sjednici je prisustvovala i uzela aktivno učešće gospođa Aleksandra Hammond-Seaman, međunarodno priznati ekspert za oblast zaštite dobrobiti životinja,

koja je angažovana kroz projekat IPA 2014 za podršku veterinarskom sektoru, za ekspertsku pomoć na izradi Strategije za napuštene kućne ljubimce.

6. Šest sjednica Savjeta, održana je 26.12.2018. godine u Podgorici. Na ovoj sjednici su članovi Savjeta, zajedno sa sekretarom sumirali rezultate rada u 2018. godini i rezimirali realizaciju donijetih zaključaka sa prethodnih sjednica.

Aktivnosti između sjednica Savjeta:

Na bazi zaključaka prve sjednice Savjeta, da je najveći problem neodgovorno vlasništvo nad kućnim ljubimcima, pokrenute su aktivnosti za uspostavljanje jedinstvene baze za identifikaciju i registraciju pasa, sa ciljem definisanja odgovornosti njihovih držalaca. Za uspostavljanje jedinstvene baze za identifikaciju i registraciju kućnih ljubimaca, neophodno je bilo obezbjediti adekvatnu zakonsku legislativu. Izmenama i dopunama zakona o veterinarstvu („Službeni list CG“ 43/2018 od 3.07.2018. godine) i donošenjem Pravilnika o načinu identifikacije pasa i mačaka („Sl. list CG“, br. 60/2018 od 7.9.2018.), stvoreni su zakonski preduslovi za tehničku nadogradnju postojeće elektronske baze za identifikaciju i registraciju životinja, modulom za registraciju pasa.

Nakon toga krenulo se u tehničku nadogradnju elektronske baze i nakon što je ministar poljoprivrede odobrio finansiranje iz projekta Svjetske banke (IPARD Like), sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Pripremljena je tehnička specifikacija i projektni zadatak za nadogradnju baze za identifikaciju i registraciju pasa, koju je pripremila Uprava za bezbjednost hrane. Usaglašena je tehnička specifikacija i projektni zadatak pripremljen od strane Uprave za bezbjednost hrane sa Svjetskom bankom.
- Objavljen je tender za nabavku sofvera – modula za nadogradnju elektronske baze za identifikaciju i registraciju pasa 10.09.2018. godine;
- Izabran je najbolji ponuđač 22.11.2018. godine, sa kojim je zaključen ugovor za nabavku softvera 29.11.2018, sa rokom realizacije od 5 mjeseci.

Na bazi ovoga, očekivanja su da će se moći otpočeti sa centralnom registracijom pasa od 1. maja 2018. godine.

- U skladu sa zaključcima sa prve sjednice Savjeta, da je potrebno, a u skladu sa međunarodnim iskustvima, od strane države podržati mjeru čipovanja, u cilju identifikacije i registracije pasa i vakcinacije protiv bjesnila, makar u prvom periodu ovih aktivnosti iz budžeta, u predlogu bužeta za Upravu za bezbjednost hrane, koji se dostavlja Ministarstvu finansija u avgustu mjesecu, zatražena su dodatna finansijska sredstva za potrebe: nabavke čipova za pse, nabavke vakcina protiv bjesnila, kao najvažnije mjere za zdravstvenu zaštitu životinja i za troškove vakcinacije pasa. Pri čemu je, a u skladu sa propisima, dogovoreno da troškove obilježavanja pasa i izdavanja pasoša snose sami držaoci, kako bi imali svijest o obavezama vezanim za njihove pse.
- Na žalost, tražena sredstva, nijesu odobrena od strane Ministarstva finansija. Ipak, obezbjeđena su određena finansijska sredstva u budžetu Uprave za bezbjednost hrane, koja će kroz Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja biti upotrebljena za ovu namjenu.
- Zbog uočenih problema sa nerazumjevanjem obaveza i odgovornosti držaoca životinja i nadležnih institucija, upućen javni apel svim vlasnicima kućnih ljubimaca i nadležnim organima lokalnih uprava, kojim je apelovano:
 - ✓ na držaoce životinja da postupaju odgovorno i u skladu sa zakonom i lokalnim propisima.

- ✓ na lokalne samouprave da postupaju u skladu sa ovlašćenjima i preduzmu mjere protiv neodgovornih držalaca kućnih ljubimaca i drugih životinja.
- ✓ na sve lokalne samouprave koje nijesu donijele propis o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, da to hitno urade i da u skladu sa propisom postupaju.
- ✓ na sve lokalne službe nadležne za komunalne poslove, posebno komunalne inspektore i policajce da blisko sarađuju sa lokalnim veterinarskim inspektorima i Upravom.
- ✓ na sve predsjednike Opština (gradonačelnike) da, po hitnom postupku, ukoliko na teritoriji lokalne uprave ne postoji, izdvoje sredstva i organizuju adekvatnu službu i urede smještaj za nezbrinute životinje.

Upravo iz istog razloga je treća sjednica Savjeta, organizovana u sastavu, kako je navedeno gore: članovi Savjeta, sekretar, podpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede i ruralnog razvoja mr Milutin Simović, kao i predsjednici ili predstavnici predsjednika svih lokalnih uprava Crne Gore i predstavnici komunalnih preduzeća iz više lokalnih uprava.

Na toj trećoj Sjednici je podstaknuto zajedničko djelovanje svih uključenih aktera i zatraženo od nadležnih iz lokalnih samouprava da donesu lokalne propise, ukoliko ih nemaju, da postupaju po njima i da daju maksimum napora kako bi organizovali skloništa za napuštene životinje u svojim lokalnim upravama.

Na istoj sjednici su uručeni ugovori Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja za NVO koji se bave zaštitom dobrobiti životinja i to 10 ugovora za 2 prioritetne oblasti, koje je ministarstvo poljoprivrede finansiralo kroz podršku NVO sektoru: za brojanje populacije pasa lualica i za izgradnju i upravljanje skloništima za napuštene kućne ljubimce, ukupne vrijednosti 100.000 €. Ovi dodjeljeni ugovori su predmet praćenja implementacije nadležnih iz Uprave za bezbjednost hrane. Takođe, na predlog Uprave za bezbjednost hrane i u 2019. godini, oblast zaštite dobrobiti životinja je kandidovana kao prioritetna.

- ✓ Pripremljen je nacrt brošure u kojoj su decidno definisane obaveze i odgovornosti: držalaca životinja, lokalnih samouprava i države, u skladu sa propisima. Ova brošura je data NVO sektoru iz oblasti zaštite dobrobiti životinja na saglasnost i ista će biti štampana i distribuirana, nakon usaglašavanja.
- ✓ Pripremljen je nacrt Strategije za napuštene životinje, uz uvažavanje svih međunarodnih preporuka i uz poštovanje međunarodnih standarda za zaštitu životinja, Međunarodne organizacije za zaštitu životinja (OIE) koji je takođe u postupku usaglašavanja. Eksperska pomoć za izradu ove strategije obezbjeđena je kroz IPA 2014 projekat, za podršku veterinarskom sektoru, gdje je izrada strategije, jedna od planiranih aktivnosti.
- ✓ Formirana je radna grupa za izradu Strategije. Radna grupa uključuje predstavnika NVO sektora koji se bavi zaštitom dobrobiti životinja.
- ✓ U skladu sa zaključcima sa sjednica Savjeta, krajem 2018. godine, predstavnici Savjeta su obišli skloništa za napuštene životinje u Beranama i Podgorici. Tom prilikom su imali sastanke sa nadležnim komunalnim preduzećima. Provjereni su uslovi za držanje pasa i ukazano na nedostatke u tim skloništima. U obje opštine, uspostavljena je direktna saradnja NVO sektora, nadležnih veterinara i lokalnih uprava, koji su svi bili saglasni u daljem doprinosu unapređenja odnosa i uslova u skloništima. Ostala skloništa za napuštene životinje, kojih ukupno ima 8, predstavnici Savjeta će obići u narednoj godini.
- ✓ U dosadašnjem radu, Savjet je razmatrao dva projekta za koja je traženo mišljenje. Jedan projekat se odnosi na sklonište za divlje životinje i predlog projekta je dat od strane NVO, a drugi projekat se odnosi na sklonište za napuštene životinje opštine Rožaje. Tražene su dopunske informacije za prvi projekat, a za drugi je Savjet dao načelnu saglasnost.

- ✓ Kroz projekat IPA 2014, uz ekspertsku podršku, organizovana je edukacija i napravljena metodologija za brojanje populacije pasa litalica za NVO koje su potpisale ugovore sa Ministarstvom poljoprivrede za ove projekte i za predstavnike lokalnih uprava.
- ✓ Savjet je podržao edukaciju u organizaciji NVO Društvo za zaštitu životinja-Podgorica i članice Savjeta Svetlane Manojlović za zaposlene u azilima i komunalnim preduzećima i odobrio program edukacije i edukatora. Ekspert, Ivan Kurajov, kojeg je je NVO angažovao, održao je edukaciju u Podgorici. Sa ovim aktivnostima, nastaviće se i u drugim gradovima Crne Gore.
- ✓ Savjet je uspostavio intenzivnu saradnju sa NVO sektorom koja se bavi zaštitom životinja i kroz stalnu komunikaciju stalno se rješavaju konkretni problemi na terenu.
- ✓ Nakon svake sjednice Savjeta objavljeno je saopštene za javnost.
- ✓ Članovi Savjeta su imali desetak javnih nastupa na nacionalnim televizijama vezano za aktivnosti Savjeta i više novinskih članaka.

U nastavku teksta, data je Tabela donijetih zaključaka sa sjednica Savjeta sa statusom realizacije:

Sjednice	Zaključci	Status realizacije
Prva	✓ Pripremiti podzakoni akt koji uređuje oblast I&R kućnih ljubimaca u skladu sa izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu čije se stupanje na snagu očekuje a zatim se ulazi u proceduru usvajanja pravilnika; ✓ Pristupanje izradi i uspostavljanje sistema I&R kućnih ljubimaca, nadogradnjom na postojeću Centralnu bazu, uz pomoć finansiranja iz MIDAS projekta; ✓ Troškove cijene koštanja I&R kućnih ljubimaca uvoditi postepeno kroz izvjestan period, koji treba kvalitetno (kroz realnu finansijsku procjenu utvrditi) pri čemu bi u početnoj fazi troškovi padali na teret države što se pokazalo kao efikasan princip prilikom uspostavljanja elektronske baza podataka za gazdinstva na kojima se uzgajaju goveda, ovce, koze i svinje. ✓ Potrebna izrade edukativnih brošura u kojima su tačno definisane nadležnosti institucija u saradnji sa NVO organizacijama koje se bave zaštitom dobrobiti životinja i distribucija takvih brošura svim zainteresovanim stranama. ✓ Pitanja za rad Savjeta treba da budu zasnovana na aktuelnim temama sa vidljivim, brzim, kreativnim i efikasnim predlozima za rješavanje datih problema, sa zajedničkim stavom predstavnika Savjeta u radu, uspostavljene komunikacije sa medijima koji bi promovisali rad i ciljeve Savjeta a sve zarad koristi koje bi imalo cjelokupno društvo u Crnoj Gori.	✓ Realizovano Donijet Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Sl. list CG", br. 60/2018 od 7.9.2018.) ✓ U toku realizacija ✓ Realizovano Kroz Program mjera obavezne zdravstvene zaštite životinja 2019. Godine, biće sproveden program identifikacije i registracije pasa ✓ Realizovano Pripremljen nacrt teksta brošure i trenutno je na usaglašavanju sa NVO sektorom. ✓ Realizovano Kao najaktuelniji problem prepoznato dogovorno vlasništvo i nezbrinuti psi. Dogovorene aktivnosti, kojima se očekuje značajno smanjenje problema, kao što je formiranje centralne evidencije

Druga	✓ Dat je predlog da se od 2019. godine, kroz program mjera obavezne zdravstvene zaštite životinja finansira nabavka čipove, vakcine za bjesnilo i vakcinacija protiv bjesnila, dok implementacija čipa i izdavanje pasoša treba da bude finansirana od strane držalaca, u skladu sa Zakonom od veterinarstvu. Od Veterinarske komore je traženo da iznese predlog cijene za ove dvije aktivnosti, koja bi bila jedinstvena za sve ambulante, do treće sjednice Savjeta. Nakon toga će Savjet pripremiti predlog načina finansiranja. ✓ Konstatovano je da neosporno postoji problem u razumjevanju nadležnosti i odgovornosti i držalaca životinja i lokalnih samouprava i u skladu sa tim, između dvije sjednice, Savjet je pripremio Javni apel držaocima životinja, i nadležnim organima lokalnih samouprava sa ciljem podrške sprovođenju mjera definisanih propisima, posebno u dijelu zaštite građana i životinja od neodgovornih vlasnika životinja; ✓ Dogovoreno je da treća sjednica Savjeta bude održana u okviru Veterinarskih dana, 31. avgusta 2018. godine u Beranama, koje će otvoriti podpredsjednik Vlade i ministar poljoprivrede Milutin Simović. Podpredsjednik Simović će takođe i ovaj put dati punu podršku radu Savjeta kroz svoje učešće na sjednici. Poziv za prisustvo sjednici biće upućen svim predsjednicima lokalnih samouprava sa ciljem efikasnog i brzog odgovora na aktuelne probleme iz oblasti zaštite dobrobiti životinja(Realizovano).	✓ Realizovano Kroz Program mjera obavezne zdravstvene zaštite životinja 2019. Godine, biće sproveden program identifikacije i registracije pasa i vakcinacije protiv bjesnila, a participacija držalaca će biti na nivou 2 € ✓ Realizovano Javni Apel držaocima životinja i nadležnim institucijama lokalnih uprava dva puta je poslat medijima na objavljivanje ✓ Realizovano
Treća	✓ Neophodna periodična Kontrola realizacije projekata civilnog sektora koji su dobili podršku kroz Javni konkurs „Izgradnja i upravljanje skloništima za napuštene kućne ljubimce ✓ Lokalne samouprave treba da postupaju u skladu sa ovlašćenjima i preduzmu mjere protiv neodgovornih držalaca kućnih ljubimaca i drugih životinja. ✓ Sve lokalne samouprave koje nijesu donijele propis o uslovima i načinu držanja kućnih ljubimaca, da to hitno urade i da u skladu sa propisom postupaju ✓ Sve lokalne službe nadležne za komunalne poslove, posebno komunalne inspektore i	✓ U toku realizacija Prati se izvršenje Ugovora. NVO redovno izvještavaju. ✓ Otpočeta realizacija Komunalna inspekcija i komunalna policija, u nekim opštinama je počela da postupi u skladu sa nadležnostima iz opštinskih odluka ✓ Dvije lokalne samouprave donijele odluke, sada ih je ukupno 17 ✓ Nije realizovano, I dalje se prebacuje nadležnost sa lokalnih

	policajce da blisko sarađuju sa lokalnim veterinarskim inspektorima i Upravom ✓ Svi predsjednici Opština (gradonačelnici) da, po hitnom postupku, ukoliko na teritoriji lokalne uprave ne postoji, izdvoje sredstva i organizuju adekvatnu službu i urede smještaj za nezbrinute životinje (Nije realizovano).	službi na veterinarske inspektore ✓ Otpočeta realizacija Nekoliko lokalnih samouprava su planirale sredstva za ovu namjenu u 2019. godini.
Četvrta	✓ Dogovorena je izrada brošure u kojoj će biti tačno definisane nadležnosti institucija, u skladu sa propisima jer je evidentno da postoji problem u razumjevanju nadležnosti i odgovornosti držalaca životinja i lokalnih samouprava. ✓ Razmotriti mogućnost akreditacije SVL za obavljanje analiza na test titracije za bjesnilo Nije realizovano (idemo ka satatusu slobodnom od bjesnila..razmisliti da li treba).	✓ Djelimično realizovano Nacrt teksta brošure dat na komeatru NVO sektoru ✓ Nije realizovano i konstatovano je da je nepotrebno. Crna Gora priprema dokument za dobijanje statusa slobodni od bjesnila za OIE
Peta	✓ Dati predloge za članove radne grupe koji će učestvovati u izradi strategije, na kojoj se aktivan rad očekuje u drugoj polovini januara 2019 godine.Kako ovaj strateški dokument zahtjeva međuresorsku saradnju i interdisciplinarnost, definisano je da članovi radne grupe za izradu strategije treba da budu predstavnici državnih organa, lokalne uprave, civilnog sektora i veterinarskih organizacija jer cilj je uspostaviti funkcionalan i održiv sistem za kontrolu pasa litalica kao i vlasničkih pasa, sa aktivnostima koje će se sistematski sprovesti od strane svih uključenih aktera.	✓ Realizovano
Šesta	✓ Konstatovana realizacija svih zaključaka donijetih na prethodnim sjednicama i dogovorene aktivnosti za naredni period	✓ Realizovano Formirana radna grupa za izradu Strategije

Zaključci

Savjet za zaštitu životinja je tokom vremena postojanja, od jula 2018. godine, realizovao niz aktivnosti i pokrenuo nove inicijative kako je navedeno u tekstu. Ipak, ostalo je puno prostora i tema kojima Savjet treba da se bavi. Na osnovu odluke Savjeta da se bavi najaktuelnijim temama, a usled posebnog interesovanja javnosti, otpočeto je sa aktivnostima vezanim za zaštitu dobrobiti pasa i odgovorno vlasništvo njihovih držalaca, kao i pitanje kontrole populacije napuštenih pasa, odnosno pasa litalica. U tom cilju, početkom 2019. godine biće pripremljena i Strategija za kontrolu populacije pasa litalica, koju će biti upućena široj javnosti na komentare i sugestije. Očekivanja od ove Strategije jesu da obezbjedi okvir za dalje postupanje svih aktera uključenih i zainteresovanih za zaštitu dobrobiti pasa.

Infrastrukturni zahtjevi – centralna evidencija pasa – obezbjeđena kroz podršku Svjetske Banke, kao i obezbjeđena sredstva u budžetu za sprovođenje mjera identifikacije i registracije pasa, obezbjeđiće kroz odgovorno vlasništvo osnov za sprovođenje zakonskih propisa i kaznene politike u ovoj oblasti.

Ipak, zaštita dobrobiti drugih životinja u Crnoj Gori predstavlja dodatni problem. Ovim pitanjem se bavi Uprava za bezbjednost hrane, ali takođe u budućnosti trebaju biti razmatrana kroz Savjet za zaštitu životinja. Kao dobar primjer ove potrebe, govori činjenica da u Crnoj Gori samo jedna lokalna uprava ima donijetu Odluku o uslovima i načinu držanja proizvodnih životinja.

Preporuke

Na bazi iskustva rada Savjeta za zaštitu životinja od nepunih pola godine, Savjet za zaštitu životinja je mišljenja da:

1. Neophodna je saradnja svih aktera uključenih u pitanje zaštite životinja. Kako Vlade, lokalnih uprava, tako i NVO sektora, veterinarske službe i svih pojedinačnih držalaca životinja.
2. Potrebna je edukacija i podizanje nivoa svijesti o zaštiti dobrobiti životinja i zaštiti životinja uopšte. Informisanje javnosti, kao i institucija, treba da bude visoko na listi prioriteta Savjeta i nadležnih institucija, ali i NVO sektora i veterinara.
3. Potreban je Strateški pristup rješavanja problema zaštite dobrobiti životinja, sa posebnim akcentom na strateški pristup za rješavanje populacije pasa litalica.
4. Neophodno je da lokalne samouprave prepoznaju svoje obaveze i nadležnosti. Uvažavajući sopstvene specifičnosti, svaka lokalna uprava treba da propiše uslove za način i držanje kućnih ljubimaca, kao i da u skladu sa svojim nadležnostima sprovodi te odluke. Isto se odnosi i na druge vrste životinja, gdje propisima lokalnih uprava treba da se obuhvate i propišu specifičnosti svake od njih.
5. Neophodno je, takođe da lokalne uprave obezbjede održiva skloništa za napuštene životinje, u skladu sa zakonom i da imaju strateški pristup rješavanju populacije pasa litalica, u skladu sa specifičnostima svake pojedinačne.
6. Potrebno je naći načine da se obezbjede finansijska sredstva za sve ove prethodne aktivnosti. Postoji veliki broj međunarodnih institucija koje se bave zaštitom dobrobiti životinja i međunarodnih projekata koji podržavaju ove aktivnosti. Sa druge strane, svi treba da nađu mjeru i način da obezbjede sredstva za sprovođenje obaveza koje im proizilaze iz važećih zakona.
7. Nakon što se otpočne centralna evidencija pasa kroz postupak identifikacije i registracije životinja, 2019. godine, treba snažno sprovesti kaznenu politiku, kako bi efekti ovih aktivnosti imali najbolji efekat.
8. Vlasnici životinja moraju da budu svjesni odgovornosti za obaveze prema svojim kućnim ljubimcima i da snose posledice i sankcije u slučaju da ne izvršavaju zakonski propisane obaveze.

Predlog zaključaka:

1. Vlada Crne Gore je, na sjednici od2018. godine, usvojila Izvještaj o radu Savjeta za zaštitu životinja za 2018. godinu
2. Preporučuje se lokalnim samoupravama da propišu uslove i način držanja kućnih ljubimaca i drugih životinja i da u skladu sa tim propisima preko nadležnih lokalnih službi postupaju.
3. Preporučuje se lokalnim samoupravama, koje nemaju sklonište za napuštene kućne ljubimce da isto obezbjede u skladu sa propisima.